

УДК 378.147:80

Валентина Кравченко

ORCID iD: orcid.org/0000-0002-7575-2173

аспірант кафедри педагогіки

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»,

вул. Сухомлинського, 30, 08400, м. Переяслав-Хмельницький, Україна

Shine6@ukr.net

РЕАЛІЗАЦІЯ МЕТОДУ STORYTELLING У МОВНО-ЛІТЕРАТУРНІЙ ОСВІТІ

У статті стверджується, що у реалізації мовно-літературної освіти особливої уваги набуває такий метод як storytelling. Визначаються походження та запозичення поняття storytelling, його особливості та види (культурний, соціальний, сімейний, дружній, особистий, jumpstory). Автором виявлено сучасні тенденції реалізації принципів навчання відповідного методу, а також акцентовано увагу на практичному застосуванні storytelling у реальному житті. У статті розглянуто основні види та функції storytelling у навчально-виховному процесі. Охарактеризовано мистецтво storytelling як один із найприродніших і водночас найефективніших способів надання навчальному процесу особливої якості. Досліджено особливості та переваги storytelling – одного з найцікавіших та найпродуктивніших сучасних методів навчання.

Ключові слова: метод storytelling, методи навчання, види storytelling, функції storytelling, мовно-літературна освіта.

В статье утверждается, что в реализации культурно-литературного образования особое внимание приобретает такой метод как storytelling. Определяется происхождение и заимствование понятие storytelling, его особенности и виды (культурный, социальный, семейный, дружеский, личный, jumpstory). Автором выявлены современные тенденции реализации принципов обучения соответствующего метода, а также акцентировано внимание на практическом применении storytelling в реальной жизни. В статье рассмотрены основные виды и функции storytelling в учебно-воспитательном процессе. Охарактеризовано искусство storytelling как один из самых естественных и одновременно эффективных способов предоставления учебному процессу особого качества. Исследованы особенности и преимущества storytelling – одного из самых интересных и самых современных методов обучения.

Ключевые слова: метод storytelling, методы обучения, виды storytelling, функции storytelling, культурно-литературное образование.

The article states that in the realization of cultural and literary education, such method as storytelling plays a special role. The origin and borrowing of the storytelling concept, its features and types (cultural, social, family, friendly, personal, jumpstory) are determined in the article. The modern tendencies of teaching principles realization based on the corresponding method storytelling are revealed. The emphasis is on the practical application of storytelling method in real life. The main types and functions of storytelling in the educational process are considered. They are: motivational, unifying, communicative and utilitarian. It is found that using storytelling you can get two important results: the revival of the atmosphere in the classroom, the removal of tension, the creation of a relaxed atmosphere. Storytelling is one of the easiest and quickest ways to establish contact between a teacher and students, a means of attracting and retaining their attention. Storytelling is a good way to motivate, persuade students to inspire them to act as an initiative in the learning process. The art of storytelling is described as one of the most natural and, at the same time, most effective ways of giving the educational process a special quality. The author emphasizes on the effectiveness of teaching methods of narrative stories that are important: basic (sample, plan, analysis); auxiliary (question, reminder, indication, promotion, prompt); specific (recording student stories, inventing miniature stories, united by one actor, etc.). Stories must be meaningful, logically consistent, accurate, expressive, understandable to the audience, independent, small in size. The features and advantages of storytelling as one of the most interesting and most effective modern teaching methods are explored. Consequently, storytelling as a form of study at school has enormous practical benefits: easy assimilation of material, the development of imagination, overcoming the fear of public speaking, establishing relationships with other students, self-knowledge. In the modern educational situation, such method is the option of non-formal learning and is used as additional to academic. The main factor in the success of storytelling is the selection of timely narrated stories.

Keywords: *storytelling, teaching methods, storytelling types, storytelling functions, language and literary education.*

Постановка проблеми. Метою мовно-літературної освіти є формування комунікативної, читацької та інших ключових компетентностей; розвиток особистості здобувачів освіти засобами різних видів мовленнєвої діяльності; здатності спілкуватися для духовного, культурного і національного самовираження, користуватися ними в особистому і суспільному житті, міжкультурному діалозі; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей.

Здобувач освіти взаємодіє з іншими особами усно, сприймає і використовує інформацію для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях. Мова – це складний психологічний процес,

який неможливо оцінювати, розвивати окремо від мислення або сприймання. Навчальний матеріал, поданий у вигляді цікавої захоплюючої історії, сприяє розвитку особистісних якостей, демонструє унікальність уяви кожної дитини, дозволяє проявити активність та творчість. Відомо, що сучасні діти багато часу проводять онлайн, реальне спілкування стає мистецтвом, якому потрібно навчати. Саме тому метод *storytelling* є актуальним.

Storytelling – технологія створення історії та передачі за її допомогою необхідної інформації з метою впливу на емоційну, мотиваційну, когнітивну сфери слухача. У перекладі з англійської *story* означає історія, а *telling* – розповідати. Тож, *storytelling* – це розповідь історій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У педагогіці метод *storytelling* відомий ще з 90х років ХХ століття. Показовими роботами тут є закордонні праці Egan K. *Teaching as storytelling* та Rossiter M. *Narrative and Stories in Adult Teaching and Learning* (Andrews D., 2009). В Україні дослідженням методу *storytelling* почали займатися нещодавно і на сьогодні цей метод вважається інновацією в освіті. З вітчизняних науковців даною проблемою займалися та М. С. Василюшина, Н. І. Гущина, Е. В. Ерднієва, О. В. Караманов, К. О. Симоненко тощо.

Метою статті є – проаналізувати застосування *storytelling* у навчальному процесі.

Виклад основного матеріалу. Варто зазначити, що методом *storytelling* зацікавлені і педагоги, і психологи у всьому світі, оскільки пояснення матеріалу у формі розповіді історій розвиває в учнів уяву, логіку та підвищує рівень культурної освіти. Через обмін історіями, вибудовуючи емоційні зв'язки, учні та вчителі створюють правильні й більш якісні взаємостосунки. Ця методика була розроблена та успішно випробувана на особистому досвіді Девідом Армстронгом, головою міжнародної компанії Armstrong International.

На нашу думку, *storytelling* є ефективним методом мовно-літературної освіти навчання дітей, адже діти люблять слухати історії більше, ніж доповіді, описи чи визначення, тому що вони легше сприймаються (задіяна не лише раціональна сторона сприйняття інформації, а й образна). Отже, реалізується принцип доступності навчання.

Виявлено, що за допомогою *storytelling* можна отримати два важливі результати: поживлення атмосфери у класі, зняття напруженості, створення невимушеної обстановки; *storytelling* є одним із найбільш простих та швидких шляхів встановлення контакту між вчителем та учнями, засобом привернення та утримання їх уваги.

Зазначимо, що створенню історій сприяють: демонстрація відеоматеріалів з відключеним звуком; самостійний відбір фрагментів фільмів для розповіді на уроці; демонстрація знайомого фільму, з

продовженням та поясненням учня; самостійне порівняння матеріалу підручника зі змістом фільму та висловлення своєї точки зору; самостійне написання творчої роботи за відеоматеріалом тощо.

Вважаємо за доцільне детальніше зупинитися на видах *storytelling*:

- культурний – розповідає про цінності, моральність та вірування;
- соціальний – розповідь людей один про одного (можна розповідати дітям історії з життя відомих людей, що може стати для них прикладом для побудови свого життя);
- міфи, легенди – вони відображають культуру й нагадують нам, чого в житті слід уникати аби бути щасливим;
- *jumpstory* – всі полюбляють слухати історії про містичних істот, коли неочікуваний кінець змушує підстрибнути на стільці від страху; такі історії допомагають подолати власні страхи;
- сімейний – сімейні легенди зберігають історію наших родин, ці історії передаються з покоління в покоління та мають повчальний характер;
- дружній – ці історії об'єднують друзів, оскільки вони згадують про певний досвід, який вони пережили разом;
- особистий – особисті історії розповідають про власний досвід та переживання. Це важливий вид *storytelling*, оскільки подібні історії допомагають зрозуміти себе, і почати розвиватися.

Storytelling є хорошим способом мотивації, переконання учнів, який дає змогу надихнути їх на прояв ініціативи в навчальному процесі. Історії є також інструментом розвитку дружніх стосунків у класі чи групі та ефективним способом донесення до інших змісту завдання або проекту.

На відміну від фактичної розповіді (переказу, опису по пам'яті), яка ґрунтується на роботі сприймання, пам'яті, відтворювальної уяви, в основі творчих розповідей *storytelling* лежить робота творчої уяви. Обов'язковими компонентами такої розповіді мають бути самостійно створені дитиною нові образи, ситуації, дії. При цьому учні використовують свій набутий досвід, знання, але по-новому комбінують їх.

Історія залежить від того, для якої саме аудиторії вона призначена. В історії будь-якого виду є кілька ключових принципів, які відрізняють її від простого викладу фактів: наявність персонажа; наявність інтриги; наявність сюжету.

Складові частини історії: герой; сюжет; тема та ідея. Героєм історії може бути предмет, людина, явище, вигадана істота, природа, символ. Сюжет повинен містити експозицію, завязку, розвиток дій, кульмінацію та розв'язку. *Storytelling* – це мистецтво розповідати історії з метою навчання, керування шляхом донесення змісту повідомлення за допомогою спеціальної методики.

Основні функції *storytelling* у навчально-виховному процесі: *мотиваційна* (це спосіб переконання учнів, який дає змогу надихнути їх на прояв ініціативи в навчальному процесі; *об'єднуюча* (історії є

інструментом розвитку дружніх, колективних міжособистісних стосунків у класі, групі); *комунікативна* (історії здатні підвищити ефективність спілкування на різних рівнях; *інструмент впливу* (дозволяє не директивно впливати на учнів та формувати в них суспільно корисні переконання); *утилітарна* (один із найпростіших способів донести до інших зміст завдання або проекту).

Важливими є прийоми навчання розповіді історій: основні (зразок, план, аналіз); допоміжні (запитання, нагадування, вказівка, заохочення, підказка); специфічні (запис розповіді учнів, придумування розповідей-мініатюр, об'єднаних однією дійовою особою тощо).

Історії повинні бути змістовними, логічно послідовними, точними, виразними, зрозумілими слухачам, самостійними, невеликими за розмірами. Зазначимо структуру історії: Вступ – основна мета цього етапу – підготувати учнів до самої історії, створюється контекст історії. Розв'язка – це переломний момент в історії. Наприклад, було погано, ми щось зробили і стало добре або навпаки, було добре, але ми за чимось не вслідкували, і стало погано. Історії без розв'язки не цікаві учням. Висновки – їх треба озвучувати обов'язково. Досить часто з однієї історії можна зробити кілька висновків, тому треба спрямувати думки учнів у потрібне нам русло. І головне на цьому етапі не перейти тонку межу між висновками та повчаннями.

Зазначимо, що *storytelling* може бути пасивним і активним. У першому випадку за створення історії та її розповідь відповідає вчитель, у другому – йому допомагають учні. Вибір одного чи іншого варіанту залежить від уроку, теми заняття, а також від особистих побажань педагога. Виявлено, що, пасивний *storytelling* оптимально підходить для початку вивчення нової теми. У формі розповіді можна подати нові правила, теорії, закони тощо. А от активний – чудовий варіант для закріплення знань. Учні будуть створювати історії самостійно, а задача вчителя – направляти їх вірним шляхом.

Варто зазначити, що сьогодні спілкування здебільшого відбувається у віртуальному середовищі. Електронне навчання – це ідеальне середовище для використання прийомів *storytelling*. Воно дозволяє максимально ефективно розповідати і доносити думки, почуття, ідеї до слухачів вебінарів, онлайн-курсів, тренінгів і т.д. (Shemuda M., 2018, с. 109). Ми розбавляємо «сухий» теоретичний матеріал яскравими героями і динамічними подіями, утримуючи інтерес до теми. Придумайте свою історію і перетворіть навчання в інтерактивний і захоплюючий процес. Тож реальне спілкування стає предметом розкоші, таким собі мистецтвом, якому треба знову навчати дітей та дорослих, і до якого необхідно повертатися.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Отже, *storytelling* як формат навчання у школі має величезну практичну користь: легке засвоєння матеріалу, розвиток уяви, подолання страху публічного

виступу, налагодження стосунків з іншими учнями, самопізнання. Тож не дивно, що з кожним роком він стає все більш популярним. Дослідження ролі *storytelling* показує, що варто заохочувати та поширювати цей метод викладання, тому що він допомагає не тільки запам'ятати матеріал, а й збагатити усне мовлення. У сучасній освітній ситуації такий метод є варіантом неформального навчання і використовується як додатковий до академічного. Основним фактором успішності *storytelling* є підібрані і вчасно розказані історії.

Список використаних джерел

1. Andrews, Dee; Hull, Donahue (September 2009). «Storytelling as an Instructional Method : Descriptions and Research Question». The Interdisciplinary Journal of Problem-Based Learning. 2 3: 6-23.
2. Clarke-Midura, J., & Dede, C. (2010). Assessment, technology, and change. *Journal of Research on Technology in Education*, 42, 309-328. <https://doi.org/10.1080/15391523.2010.10782553>
3. Нова українська школа : poradnyk dlia vchytelia / Pid zag. red. Bibik N. M. Kyiv : TOV «Vydavnychiy dim «Pleiady», 2017. 206 s.
4. Теорія і практика формування методичної компетенції вчителя іноземної мови початкової школи. Навчальний посібник. Київ: Ленвіт, 2006. 200 с.
5. Shemuda M. Strategies for teaching gifted students English grammar / M. Shemuda // *Advanced Education : scientific journal*. Kyiv : Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, Publishing House “Polytechnica”, 2018. Issue 9. P. 107-114. <https://doi.org/10.20535/2410-8286.109786>

References

(Транслітерація)

1. Andrews, Dee; Hull, Donahue (September 2009). «Storytelling as an Instructional Method : Descriptions and Research Question». The Interdisciplinary Journal of Problem-Based Learning. 2 3: 6-23 (ukr).
2. Clarke-Midura, J., & Dede, C. (2010). Assessment, technology, and change. *Journal of Research on Technology in Education*, 42, 309-328. <https://doi.org/10.1080/15391523.2010.10782553> (eng).
3. Nova ukrainska shkola : poradnyk dlia vchytelia / Pid zah. red. Bibik N. M. K.: TOV «Vydavnychiy dim «Pleiady», 2017. 206 s. (ukr).
4. Teoriia i praktyka formuvannia metodychnoi kompetentsii vchytelia inozemnoi movy pochatkovoii shkoly. Navchalnyi posibnyk. K.: Lenvit, 2006. 200 s. (ukr).
5. Shemuda M. Strategies for teaching gifted students English grammar / M. Shemuda // *Advanced Education : scientific journal*. Kyiv : Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, Publishing House “Polytechnica”, 2018. Issue 9. P. 107-114. <https://doi.org/10.20535/2410-8286.109786> (eng).

*Статтю рекомендовано до друку
кандидатом педагогічних наук, доцентом
кафедри іноземної філології, перекладу та методики навчання
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний
університет імені Григорія Сковороди»
Шемудою Мариною Григорівною*

Стаття надійшла до редакції 14 вересня 2018 року

Валентина Кравченко

аспірант кафедри педагогіки
ГВУЗ «Переяслав-Хмельницький государственный педагогический
университет имени Григория Сковороды»,
ул. Сухомлинского, 30, 08400, г. Переяслав-Хмельницький, Україна,
Shine6@ukr.net

**РЕАЛИЗАЦИЯ МЕТОДА STORYTELLING В ЯЗЫКОВО-
ЛИТЕРАТУРНОМ ОБРАЗОВАНИИ**

Valentyna Kravchenko

post-graduate student at the chair for pedagogy
SHEE «Pereiaslav-Khmelnytskyi Hryhorii Skovoroda
State Pedagogical University»,
30, Sukhomlynskyi str., Pereiaslav-Khmelnytskyi, Ukraine, 08401
Shine6@ukr.net

**REALIZATION OF THE STORYTELLING METHOD IN THE
LINGUAL AND LITERARY EDUCATION**